

DEL POBLENOU A LA SAGRADA FAMÍLIA

Josep Maria Subirachs era fill del Poblenou (1927), un barri de la Barcelona industrial en el qual l'art hi era més aviat una forma de distracció i d'ornamentació de la vida quotidiana que no pas una qüestió transcendent de l'esperit. Els oficis s'aprenien al costat d'un mestre i quan se'n sabia i trobaves encàrrecs a les hores ja podies, al mateix barri teu, obrir botiga o obrador i començar a treballar.

En Subirachs aprengué l'ofici al costat de diferents professionals però, sobretot, de l'Enric Casanovas, que a més tenia criteri sobre el sentit més que simbòlic, transcendent i humà de les formes i creia que, potser, hi havia un tipus d'escultura -a part dels clàssics, per tothom reconeguts- que ensems que s'adeia més a la naturalesa objectiva també reflectia un caràcter, una psicologia, que aleshores era designada mediterraneisme, la realitat que volia modelar i transmetre la mentalitat noucentista catalana, en contrast amb les formes brusques o excessivament dolces d'altres contrades i conceptes de l'escultura.

Però el contacte amb altres joves de la seva generació el canvià radicalment i s'orientà vers una escultura totalment geomètrica, superació d'un cert cubisme acadèmic. És per aquest tipus d'obra que obtingué una beca (1951) de l'Institut Francès de Barcelona i passà a París i, posteriorment, a Bèlgica. Els ambients per apreciar les formes eren absolutament uns altres.

No satisfet amb aquest nou concepte de la creativitat aviat derivà vers l'abstracció i la seva obra deixà tota objectivitat per convertir-se en un joc informalista. Al bell mig d'aquestes inquietuds i recerques rebé l'encàrrec monumental del santuari de la Verge del Camí (1959-60), a Lleó. Per resoldre-ho es trobà amb tot tipus de problemes que, l'un darrere l'altre, desllorigà: el de les matèries, el dels suports, el del modelatge, el del volum i el buit, el de la descripció al·lusiva, simbòlica o estrictament formal.

Per la realitat del seu fer i solucions aportades Subirachs anà convertint-se en un dels escultors contemporanis catalans més sol·licitats i apreciats pels diferents estaments socials establerts o dominants. Així esdevingué, pel ressò internacional, un escultor distingit i acceptat pel règim franquista, l'escultor de la nova burgesia catalana econòmicament col·laboracionista del règim, l'escultor amb la sensibilitat adient per fer un art d'inspiració o formalisme religiós apte per a l'Església catòlica -que cercava fugir de les dramàtiques dolçors de la imatgeria dels segles anteriors-; esdevingué també l'escultor de les noves estructures democràtiques de la Transició i el creador d'imatge tridimensional dels poders establerts una vegada consolidada la democràcia.

I, finalment, fou l'escultor que els responsables de la continuïtat de la Sagrada Família trobaren amb dignitat i acceptació suficient per, sense anar massa a prop ni lluny, dotar d'imatgeria la façana de la Passió. Se n'armà una de grossa, però amb el seu estil esquemàtic, geomètric, dels plens i dels buits, d'un cert psicologisme i de bona imaginació ha reeixit gairebé traspasar totes les controvèrsies i avui és acceptat per tots els no interessats en la polèmica que desfilen per davant de l'esmentada façana gaudiniana. Hom pot dir que el traspàs de l'escultor serà més aviat respectuós i pacífic.

ARNAU PUIG

ElPunt/Avui

9/4/2014